

WikiSkripta: Autorské právo/Citace

V některých případech je přípustné zařadit do WikiSkript **i bez předchozího souhlasu autora** doslovný úryvek z cizího díla nebo dokonce celé cizí dílo (ať už jde o text nebo např. o obrázek). Jde o situace, kdy je převzetí cizího díla oprávněné a účelné a kdy by nové zpracování postrádalo smyslu: např. citace diagnostických kritérií, doporučení pro pacienty apod.

Takovéto užití díla, při kterém se využívá omezení autorských práv nebo výjimky z nich, musí ovšem být v souladu s platnými předpisy.

Třístupňový test

V první řadě užití cizího díla podle některé ze zákonných licencí musí obstát v tzv. **třístupňovém testu** (§ 29 odst. 1 autorského zákona):

Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze

- *ve zvláštních **případech stanovených v tomto zákoně***
a pouze tehdy,
- *pokud takové užití díla **není v rozporu s běžným způsobem užití díla***
- *a ani jím **nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.***

Citace

Nejčastějším způsobem, jak naplnit první podmínku třístupňového testu, bude ve WikiSkriptech **malá nebo velká citace** cizího díla. Jde o užití na základě zákonné licence podle § 31 autorského zákona:

(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo

- a) užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle,*
- b) užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely (...) vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem,*

(...);

vždy je však nutno uvést, je-li to možné, jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen.

(2) Do práva autorského nezasahuje ani ten, kdo výňatky z díla nebo drobná celá díla citovaná podle odstavce 1 písm. a) nebo b) dále užije; ustanovení odstavce 1 části věty za středníkem platí obdobně.

V každém případě je při citaci nutné **splnit všechny podmínky** třístupňového testu i zákonné licence pro citaci. V praxi tedy především:

- **Rozsah citace musí být oprávněný.** Jistě je možné citovat mnemotechnicky zpracovaná diagnostická kritéria („*Diagnózu XY podporují příznaky 4Z: z..., z..., z..., z...*“) nebo třeba *Desatero pro léčbu ...*. Naproti tomu neobstojí převzetí „běžného“ učebnicového textu, ani zkouškové otázky vypracované jiným studentem – v těchto případech je třeba mít souhlas autora (a případně nakladatele učebnice či jiných nositelů práv).
- **Musí být splněn účel citace.** Je možné citovat schéma metabolické dráhy nebo rozhodovací algoritmus při managementu určité situace. Těžko však obstojí „citování“ kresleného vtipu, „veselého obrázku“ apod., neboť postrádá znaky *vědecké či odborné tvorby*. Je-li z didaktického hlediska užití takového materiálu účelné, je opět nutné předem získat souhlas autora.
- **Musí být uveden autor a pramen.** A to původní: někdy se stává, že se třeba zmíněná diagnostická kritéria „tradiují“ a přebírají z učebnice do učebnice, z jedné vypracovaných otázek do druhých. Není to správné. Před vložením do WikiSkript se pokuste najít, kdo je původním autorem díla, a správně jej citujte. Neváhejte požádat redakci o pomoc, pokud máte pochybnosti.

Citování obrázků

Potřebujete-li ve WikiSkriptech citovat obrázek, doporučujeme jej vložit externím odkazem.

Dle právního výkladu, který má redakce WikiSkript k dispozici, je přípustné i „klasické“ nahrání obrázku do WikiSkript (je totiž ošetřeno výše citovaným § 31 odst. 2 autorského zákona); vzhledem k určitým kontroverzím, které v této oblasti panují, však doporučujeme využívat této možnosti velmi zdrženlivě.

